

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pesevniški štev. se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvd. (10 stot.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolona. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm. smernice, zahvale, poslanice, oglasi desarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanjši pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelk uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez doposlano naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 2-20, za pol leta Kron 2-10.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Nadzornik Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poverstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti štev. 20.

Poštno-hranilnični račun štev. 841-652. TELEFON št. 11-57.

XXVIII. velika skupščina CMD. - 25-letnica Zaveze jugoslov. učiteljskih društev. - Za slovensko šolstvo v Gorici. - Demonstracije.

Krasno nebo se je vzpenjalo nad Ljubljano, ko so se društveniki, odposlanci in prijatelji Družbe zbirali na državnem kolodvoru, da se popeljejo s posebnim vlakom v Domžale na skupščino. Udeležba je bila že iz Ljubljane toliko, da je bil poseben vlak natlačen. Razpoloženje je bilo slavnostno. Prvo radostno presenečenje smo doživeli na postaji v Trzinu, kjer so nas otročiči, postavljeni v vrste, pozdravljali z živlo-klici in vsak z zastavo v rokah.

Sprejem v Domžalah je bil veličasten, presenetljiv, kakor v glasnem protestu proti nemški požrešnosti, ki stera svojo grabežljivo roko tudi po tem divnem kosu slovenske zemlje. Na kolodvoru je stal v vrstah domžalski Sokol, a domača godba nas je pozdravljala z zvoki našega „Napreja“.

V imenu domžalske podružnice je nastopil njen predsednik g. Andrej Slokar krasne besede na Družbinega prvomestnika. Označil je Družbo kakor veliko drevo, ki nosi obilo sadu preko vseh pokrajin, kjer se glasi slovenska govorica. A mala vejica na tem drevesu je domžalska podružnica, ki želi, da bi bila današnja skupščina sadu-nosna za napredek naroda.

Prvomestnik g. svetnik Senekovič je izvajal v svojem odgovoru, da se zbiramo na skupščinah, da si potožimo rane, ki nas bole na šolskem polju in ki jih moramo celiti iz lastnih moči. Ali ne smemo samo tožiti, ampak izpodbujati se moramo tudi in zbirati novih moči. Ako smo složni na delu, pokazemo nasprotniku, da ima naš narod še življenjskih moči v sebi in da ne izgine. Dal bog, da bi se naša ideja širila, potem bo vse dobro.

Na to je šolska deklica Adamovičeva poklonila prvomestniku krasen šopek cvetja z nagovorom, ki je napravil na množico globok vtis. Morda še nikoli nismo čuli otroka govoriti tako efektno, neustrašeno in s tako vnaemo, ko je pozdravljala skupščinarje na tej krasni zemlji, na katero preži tujec in jej hoče viliti strupa, da bi si jo potem tem lažje prisvojil.

Predsednik se je zahvalil vidno ganjen in je apostrofiral otročice, da oni ne vedo še, kako je otrokom ob mejah, ki trpe muke v tujih šolah, kjer jih hočejo odtujiti svojemu rodu. Za rešitev teh otrok deluje naša Družba.

Nato se je razvrstil ogromen izprevod s Sokolom in godbo na čelu. Po Domžalah so vsele velike trobojnice. Naravnost radostno presenečeni smo bili, ko smo se ustavili pred Sokolskim domom, kjer se je imela vršiti skupščina. Je to krasna, moderna stavba, ki napravlja krasen vtis, zares časten spomenik sokolske ideje. Tu je pozdravil skupščinarje brat podstarosta Petrovec, ki je slavil Družbo, ki vrši vzvišeno nalogo, da rešuje iz tujinskih rok naš zaklad, našo deco povsod širom slovenske zemlje, kjer odmeva slovenske pesmi glas. Naprej po začrtani poti narodu na korist! Da živi, raste in procvita naša šolska Družba! Na zdar!

V svojem odgovoru je prvomestnik Se-

nekovič naglašal, kako delujeta Sokolstvo in Družba vzporedno: Družba s šolami, Sokol s tem, da nam razvija mladino telesno ter jej privzgaja odločnost, značajnost. S takim vztrničnim delom si vzgojimo značajnih Slovencev. Ostanimo vzporedni delavci tudi nadalje. Na zdar!

Oba govora je spremljala množica z viharim odobravanjem, godba je zasvirala „Lepa naša domovina“, množica se je razkrila — in pevala. Bil je to prekrasen, ganljiv moment. In v svetem navdušenju je zaklical prvomestnik množici: „Živela slovenska zemlja!“

Ob 11 je otvoril prvomestnik v veliki, najmoderneje urejeni telovadnici XXVIII. Družbino skupščino. Pozdravil je razne zastopnike podružnic, župana ljubljanskega dr. Tavčarja, podžupana dr. Trillerja, drž. poslanca dr. Ravniharja in dež. poslanca dr. Slavika in Stefana Ferluga, čestitljivo pojavlo Luto Svetca, ki je stal pri zibel Družbe in se udeležil vseh njenih skupščin, „mater“ Dimnikovo iz Trbovelj in Milko Mankočev. Vsem imenovanim je skupščina prirejala burne ovacije. Zlasti je ovacila Milko Mankočev, ki je trajala par minut. Frenetično je skupščina aklamirala brate Čeha, zastopnike češke šolske Družbe in češkega učiteljsva. Potem je izvajal govornik, da bi Družba rada še več storila. Ali na eni strani so jej na poti gnotne ovire, na drugi različni nasprotniki, med temi tudi vlada, ki nima niti toliko moči, da bi prisilila kakega vaškega župana, da se drži zakona nasproti Družbi.

Stoletja se bori naš narod za svoj obstanek; ali da-si se je privadil hlapčevanju, ga vendar niso mogli zatreli. Videč to so nam sovražniki začeli odtujevati našo deco. Pravilo seveda, da vrše obrambno delo, ki pa je v resnici napadalno. Govornik je razlagal veliko važnost ljudskega šolstva, ker tu se odloča, ali se otrok izaveri svojemu narodu, ali pa mu ohrani zvestobo.

V ospredju nasprotalov stojita dve imeni: duhovnik Kernstock in znani nemški pisatelj Peter Rosegger, za čigar sklad so nabrali Nemci že 3 milijone. Lahbi pa imajo svojo „Lega Nazionale“. Z njihovimi dohodki se mi ne moremo meriti. Oni nabirajo tisoče in tisoče, mi pa komaj kak tisoč. Mi Slovenci imamo tri društva: Slov. šolsko družbo na Koroškem, „Slov. Stražo“ in našo Družbo. Prvi dve storita jako malo, da vse obrambno delo slozi na plečih naše Družbe. Ali ena sama stranka tudi ne more vsega. Seveda so nam v mladem letu škodovali dohodki na Balkanu, ko je naš narod na časten način prišlo k bratom na pomoč.

Z radostjo pa je konstatiral govornik, da zanimala za Družbo ne pojema, ampak se širi. Sotrudnikov imamo v vseh slojih naroda. V veliko oporo je Družbi naše časopisje in pa — Slovenci v daljni tujini, v Ameriki. Ali jih je še vedno, ki bi lahko pomagali, pa so apatični. Pač pa vedo, kaj vse bi morala Družba storiti. Naj bi bilo teh vedno manj. Grajal je lahko, zidati težko. Ali, kar je zidanega je na trdni pod-

lagi. Očita se Družbi, zakaj ne trosi denarja iz zapuščin Kotnika, Poljaka, Vilharjeve, Fabjančiča. To pa je deloma mobilni kapital, deloma pa nemobilni, tako, da smemo trošiti samo obrestni.

Nato je omenjal umrlih udov in dobrotnikov Družbe, ki so se spomnili še na smrtni postelji in mislili na svoj narod. Pa tudi sorodniki pokojnih se spominjajo Družbe. Cvetke so lep dar, ali niso trajni, dar Družbi pa je trajen. Pokojnikom bodi ohranjen hvaležen spomin! (Burna pohvala.)

Za tem je Čeh Skala govoril v imenu češke šolske družbe, ki ima isti cilj: boj proti germanizmu. Češka družba je ohranila narodu že na tisoče dece, v kar je bilo treba milijonov, nabranih po grobih. Boj proti „Schulverleiu“ je težak. Celo v Nemčiji hodijo po pomoč za svoje lopovske namene. „Schulverleiu“ ni obrambno društvo. Ualčiti nas hočejo gospodarski, da bi nas potem duševno. Ali mi se ne damo (Viharen aplavz), čeprav smo navezani le nase in nimamo nobene podpore od države. Na to je govornik govoril o lex Kolisko in o krutem postopanju s Čehi na Dunaju. Naša država ima denarja za Albance, ne pa za narode, ki jej dajejo svojo kri. Ali ne obupamo. V Trzinu smo videli navdušeno deco, naš naračal. V obrambi naprej do zmage! (Navdušene ovacije govorniku.)

Govoril je na to učitelj Skalický v imenu češkega učiteljsva, opazarjajoč na narodne grobove tam onkraj severne meje polabske. Imamo državne zakone, ki se pa ne izvajajo. A kdo je država? To smo mi! Dunaj je v resnici največje češko mesto in imeti bi morali tam vsaj sto šol. Žili Družbi sv. Cirila in Metoda uspehov. A še bolj bi želel, da bi takih obrambnih društev ne bilo treba. (Viharno pritrjevanje.)

Na to so se zahvaljevali Družbi in prosili nje pomoči: Kolar v imenu dljaškega društva „Balkan“, Radel, član „Ilirije“, za dljaštvo na Štajarskem in Pekle za Prosveto. Poslednji je tudi prosil rojake, naj nabirajo material za drugo obrambno razstavo.

Tajnik dr. Štebinger je v svojem poročilu, h katerem se povrnemo, naglašal, da je najvažnejši dogodek Družbe v mladem letu bila otvoritev nove Družbene šole v Trstu. S tem je Družba najlepše proslavila svoj 25letnico. O sijajnih uspehih v Trstu pričate številki: leta 1886. smo imeli 74 otrok, sedaj pa jih je bilo 1722 v 31 razredih. Prihodnje leto se razširijo zavodi za 4 razrede. Deška šola na Acquedottu se razširi v 5 razredno, dekliška dobi 7. razred. Z 8 razrednico v l. 1914.—1915. bo bistveno dosežena meščanska šola. Dobili smo novo zavetišče pri Sv. Mariji Magd. Spodnji, s letošnjo jesen se otvori vrtec v ulici de Amicis.

Ugodno se razvija šolstvo tudi na Gorickem. Dvornazredna šola v Krmlinu in ona na Blačici sta dobili pravico javnosti.

Zapustivši solnčni jug, kjer rodi narodova požrtvovalnost in vztrajna rodoljubna

delavnost lepe sadove, obrnimo se k mračni meji Slovenstva na severu. Tam se bilje brezobzirni boj proti našemu narodu. Sovražnik razpolaga z ogromnimi glavnicami v ponemčevanje slovenske zemlje. Celo na Kranjskem nadaljuje „Schulverleiu“ uspešno svoje ubijalno delo. „Schulverleiu“ in „Lega“ ogrožata naš slovenski jug. Ti nasprotniki pa nam kažejo tudi pot! Le v uspešnem obrambnem delu je rešitev in bodočnost našega naroda! (Poročilo je bilo sprejeto z viharim odobravanjem.)

Glavne številke iz blagajnikovega poročila smo že priobčili. Treba pa je nekaterih korektur, pa tudi obrazloženje je bilo tako zanimivo, da se povrnemo še tudi k temu poročilu gosp. blagajnika notarja Hudovernika.

Družbeni potovalni učitelj je opozarjal, da poročilo ne omeja zadostno zaslug „Edinosti“, to pa vsled dejstva, ker ta list ne pošilja prispevkov vodstvu, ampak jih oddaja podružnicam. To je bilo blagajniku povod, da je navzočemu uredniku „Edinosti“ g. Cotiču izrekel najlaskaveje priznanje listu „Edinosti“ na njegovi vniemi za Družbo.

Ko so se zborovali Baht, Rebek in Stefan Ferluga podali dobrih nasvetov, je je dr. V. Ravnihar poročal v imenu nadzorstva, da je čisto vrtilo revizijo in se udeleževalo sej, da je knjigovodstvo vzorno in premoženje v varnih rokah. Predlaga zato absolutorij in zahvalo predsedstvu, gl. blagajniku in Družbeni pisarni. Sprejeto ob burni pohvali soglasno.

Nato se je vršila volitev in so bili izvoljeni:

v vodstvo: svetnik Andrej Senekovič, dr. Jos. Abram, dr. Ivan Tavčar, Ivan Kežar in dr. Karel Kroderman;

v nadzorništvo: dr. Fran Ilešič, Matej Kante, dr. Vladimir Ravnihar, Matija Rode in dr. Božič;

v razsodništvo: Fran Pahernik, dr. Fr. Tekavčič, dr. Triller, dr. Rosina in notar Marinek.

Blagajnik Hudovernik je prečital nato proračun za prihodnje leto, ki ga priobčimo posebej. Prosil je Slovence in Slovenke, naj se ozirajo na ta proračun in naj temu primerno delujejo za Družbo.

S tem je bil izčrpljen dnevni red in je prvomestnik zaključil to impozantno zborovanje s prisrčnimi besedami: Ponesite na svoje domove zavest, da bo Družba delovala za rešitev naroda! Z dušo in srcem v boj za domovino sveto!!

25letnica Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev.

Leta 1889. se je ustanovila Zaveza jugoslovanskih učiteljskih društev in s to ustanovitvijo je bil položen temelj stanovski organizaciji našega slovenskega učiteljsva. Porodila se je misel Zaveze v Gradcu leta 1886. in njeni prvi propagatorji so bili Anton Brezovnik, Armin Gradisnik in Fran Kocbek. Po mnogih zaprekah se je končno mogel vršiti dne 22. in 23. aprila l. 1889.

se mu je zdelo, kakor da je stvar prenežna in kočljiva, da bi jo mogel priobčiti pismeno; kaj takega, je menil, se more razpravljati le ustmeno v zaupni uri. Vendar pa — dočim je med vojnim truščem skoro pozabil na stvar, se je sedaj, ko je bil obsojen v brezdelavnost, neprestano bavil z njo, po noči in po dnevu; in vselej se je prestrašil ob misli, da ima ženi, ki je ni videl nikdar v svojem življenju, izročiti tako izredno poročilo. Silkal si je prizor, iskal besed, ki naj jih izpregovori, in predstavljal si je vdomo zmeden, ali celo užaljen; skratka: čim dalje je razmišljal o stvari, tem neoprijetneja se mu je dozdevala.

Ko je Frimeuse slednjič po sklepu miru zopet prišel v Francijo, mu ni bilo dano, da bi takoj pozdravil svojo mater, ker so ga takoj poslali k vojski, ki je pobijala komuno, in šele koncem (ulja) 1871. se mu je posrečilo, da je dobil dopust.

Sedaj je bil doma, sedaj naj se iznebi dolžnega naloga. Ni pa hotel storiti tega popred, nego da čuje svet svoje matere; njena razumnost, njena tenkočutnost mu bosta prav svetovali. In tako je je takoj prvi večer po svojem prihodu, po prvih srčnih izlivih, pripovedoval o zadnjih trenutkih svojega prijatelja Roberta in in zamočal

PODLISTEK.

Prisega.

Spisal OCTAVE FEUILLET.

„Vsaj to mi obljubi,“ je rekel nesrečni mož, obljubi mi, da jej porečeš, da jej prepovedujem, da je to moja zadnja volja, da jo prosim, da jo rotim, ter da se, ako bi se zopet možila vkljub temu, dvignem iz groba, da bo videla mojega umrlega duha, da bo čula, kako jo preklinjam. To jej povej — ali mi obljubiš to?“

„Da, to obljubim.“ Čutil je, kako mu je Robert rahlo stisnil roko in po kratki pavzi: „Ah, Maurice,“ je rekel umirajočim, onemoglim glasom, „ah Maurice, ti ne veš, kako jo ljubim... poveš jej to, ne res, obljubiš mi to, ne res?“

„Da.“

„Pri svoji časti.“

„Pri svoji časti.“

„Hvala.“

Močlal je, ali držal je roko prijatelja krčevito trdo v svoji.

Potem se mu je začelo mešati, toda iz zmedenih besed, ki jih je izgovarjal, je

mogel Frimeuse posneti, da se vedno in vedno bavi z isto mislijo.

Ob zori je izdihnil svoj zadnji dih...

Maurice je vzel k sebi pijetelno vse spomine, ki jih je imel izročiti vdovi, je poklical potem mladega poročnika, je obvestil z njega pomočjo župnika in malra bližnje vasi, je ukrenil potrebno za dostojen provizoričen pokop in se je potem porinil k svoji dolžnosti.

Na bližnji etapi je dobil nekaj minut časa, da je napisal par vrstic svoji materi. Obvestil jo je o smrti svojega prijatelja iz mladosti ter jej poveril žalostno dolžnost, da obvesti vdomo o težki izgubi, ki jo je zadela. Dostavil je tudi, da po končani vojni osebo donese udovi zadnje znake ljubezni njenega soproga ter da jej sporoči obenem zadnje želje in naloge umrlega.

Ni se izrekel jasneje o stvari, ker mu je nedostajalo toliko časa, kolikor tudi potrebnega duševnega miru, da bi s potrebno nežnostjo obravnaval to težko misljo; vrhu tega ni hotel, ob nezanesljivi poštni službi, zaupati pismu takih zaupnih obvestil.

Štirinajst dni pozneje se je vršila bitka pri Le Mansu. Ker je bilo posestvo grofinje de Frimeuse le dvajset milj oddaljeno od tega kraja, je hitela, čim je čula o umika-

v Ljubljani prvi občni zbor. Lahke poti ni imela Zaveza pri svojem delovanju za korist našega učiteljstva, saj je prišlo celo do tega, da je vlada prepovedovala njen občni zbor kot nekaj državi nevarnega, a odločna volja učiteljstva je zmagovala in zmagala, tako da je ta Zveza mogla proslaviti svoj četrdesetletni jubilej. Zaradi pomanjkanja prostora nam žal ni mogoče obširneje poročati o teh slavnostnih dneh, zato pa naj vrnemo na kratko očrtamo proslavo tega našega učiteljstva, temveč za ves naš narod tako pomembnega jubileja, saj je ta jubilej obenem tudi proslava tistega dela, ki v prvi vrsti dviga naš narod k prosveti in osamosvojitvi, izobraževalnega in vzgojnega dela našega učiteljstva. Da se je naš narod v primeroma tako kratkem času dvignil na toliko stopnjo kulture, da si ga stavi drugi, večji narodi v zgled, je pred vsem zaslug našega učiteljstva, in zato moremo le iz vsega srca pozdravljati jubilej Zaveze in vse njeno članstvo kot nositelje naše narodne kulture. Slava njej, slava njim!

Slavnostni dnevi Zaveze v Ljubljani so se pričeli že v petek s sprejemi zunanjih gostov, zlasti hrvatskega, srbskega in češkega učiteljstva. V petek zvečer se je vršil prijateljski sestanek. V soboto se je vršila dopoldne seja upravnega sveta, popoldne pa v Mestnem domu seja delegacije. Zvečer v soboto se je vršila v veliki dvorani Narodnega doma jubilejni koncert. Sodelovali so večinoma sami učitelji in učiteljice, virtuoz brata Trošta in naša vrsta tržaška pevka g. Devova. Zborovalec je vodil g. Marolt. Koncert je uspel v vsakem pogledu neravnomerno. Udeležili so se koncerta poleg mestnega župana dr. Tavčarja, podžupana dr. Trillerja, drž. poslanec dr. Ravnihar in drugi veljaki ter velika množica najodličnejšega občinstva. Po koncertu je bil prijateljski sestanek na vrtu Narodnega doma.

V nedeljo dopoldne se je vršilo v veliki dvorani Narodnega doma slavnostno zborovanje. Dvorana je bila nabit polna učiteljstva in drugega občinstva. Zborovanje je otvoril predsednik zaveze gosp. Luka Jelenec, ki je v svojem govoru obujal spomine na one čase, ko se je ustanavljala Zaveza, ki naj bi združevala vse slovensko učiteljstvo vseh slovenskih pokrajin in tako krepila stanovsko zavezo in njeno vzgajala učiteljstvo v značajne in samozvestne može, ki naj solidarno stopajo v boj za svoje stanovske in tudi narodne pravice iz zahteve. Iskreno je pozdravljaj ustanovnike Zaveze in vse tisto učiteljstvo, ki je ostalo zvesto Zavezi v njenem boju za pravično stvar slovenskega učiteljstva. — Pozdravljaj je nato veljake, ki so se udeležili zborovanja in odposlanstva slovenskega učiteljstva.

Nato je pozdravil Zavezo in zborovalce v imenu mesta Ljubljane župan dr. Tavčar, ki je proslavljaj učiteljstvo kot kulturne delavce in značajne bojovníke na nar. polju, katerim v čast plapolajo zastave z mestne hiše. V imenu narodne napredne stranke je pozdravil podžupana dr. Trillerja, dr. Ravniharja pa kot poslanec mesta Ljubljane. V imenu narodno naprednih deželnih poslancev je govoril deželni odbornik dr. Novak, ki je poudarjal, koliko dolguje Kranjska svojemu učiteljstvu. G. Sokolič je pozdravil zborovalce v imenu Zveze učiteljstva v kraljevini Srbiji, profesor Pippenbacher v imenu slovenskega Sokolstva, g. Kirin za „Savez hrvaških učiteljskih društev“, predsednik CMD ces. svetnik Semekovič v imenu Družbe, kateri je učiteljstvo največji prijatelj, g. Škarič za hrvaški pedagoški književniški zbor v Zagrebu, g. Granec v imenu zagrebškega učiteljstva, gosp. Hajny za Zvezo slovenskih učiteljskih društev, zastopajočo 30.000 učiteljev, gosp. Skala v imenu Osrednjega društva čeških učiteljskih društev, g. Skalický v imenu češkega meščanskega učiteljstva, poslanec Havlík za Zvezo moravskega češkega

tudi svečane obljube, ki jo je umirajoči zahteval od njega.

To sporočilo je napravilo na staro damo povsem izreden vtis; da, nekoliko treotkov se je zdelo, kakor da je paralizirana; ona, sicer tako gostobesedna, ni spravila niti enega glasu iz sebe; sklenila je roki in zrla proti nebu; in Maurice, ki je računal na nje modre svete, je bil začuden v visoki meri in nemalo razočaran po njeni zbežnosti.

„To je zelo delikaten nalog, ne res, mati?“ je rekel.

„Delikaten!“ — je vzkliknila. „Delikatno! Strašno je, strašno! Kako si mogel vendar sprejeti tako mislijo? Enostavno grozno je!“

Kako bi bil mogel odreči umirajočemu?

„Ali, ljuba dete, govoril je deliriju; a želja njih, ki se jim blede, ni treba izpolnjevati. Mislim, da ne nameravaš resno, da bi motil mir uboge mlade žane ter da bi jej vznemirjal vest s takim nesmiselnim sporočilom.“

„Odpusti, ljuba mati, ali obljuba, dana ob takih okoliščinah, je povsem sveta; ne smem je prelomiti.“

(Pride še.)

učiteljstva, g. Vitkovič pa za moravsko meščansko učiteljstvo. Pozdrav čeških učiteljev je sporočil g. Talska. Tržaški dežel. poslanec Stefan Ferluga je pozdravil zborovalce v vezani besedi. Vrsto pozdravov je zaključil g. Strmšek, ki je pozdravil v imenu narodno naprednega dijaštva.

Sprejete so bile nato resolucije, ki jih je odobrila prejšnja dan delegacija, nakar je govoril slavnostni govor dežel. poslanec učitelj Engelbert Gangl, ki je obširno razpravljaj o delovanju Zaveze in njenih bojov v korist učiteljstvu in narodu ter o bridkosti in težavah slovenskega učiteljstva, ki pa v zvezi vsem pritiskom ni uklonilo svojega tinita, temveč krepko in odločno koraka po svoji začrtani naprej do končne zmage svojih pravičnih zahtev, katero mora doseči prej ali slej.

Ko je bil še sprejet predlog, naj se zberejo vsi podatki o sistemu, ki vlada nad našim šolstvom in učiteljstvom, je predsednik zaključil zborovanje.

V tivolskem hotelu se je vršil nato slavnostni banket, pri katerem so se vrstile navdušene napitnice; potem pa so si zlasti zunanji gostje ogledovali mesto in okolico.

Tako je na najslavesnejši način proslavila Zaveza našega učiteljstva svojo petindvajsetletnico, ob kateri jej želimo tudi mi z drugimi njenimi čestitci vred, da bi živele, rasle in procvitale v korist našemu učiteljstvu, a po njem pa tudi našemu narodu, kateremu je posvečeno njeno in njegovo delo.

Kolikar nam bo dopuščal prostor, izpregovorimo še o posameznih točkah te slavnostne prireditve. Pripomnimo naj še, da je „Učiteljski Tovariš“, glasilo našega učiteljstva, izšel ob tej priliki v slavnostni obliki, z obširnimi spisi o Zavezi in njenem delovanju in drugih učiteljsko-stanovskih stvarih.

Shod za slovenske šole v Gorici.

Gorica, 8. septembra.

To je bil zopet enkrat impozanten shod! Polna je bila dvorana „Trgovskega doma“ in nenavadno navdušenje za našo sveto stvar je plalo po njej.

Shod je otvoril v imenu „Narodnega odbora“ odvetniški kandidat Anton Šapla, poudarjaje, da smo že siti krivic, ki se nam gode na vseh koncih in krajih. Pozdravil je navzoče in predlagaj za predsednika deželnega poslance dr. Karla Podgornika. Najživahnejše aklamirane je prevzel dr. Podgornik predsedstvo in se zahvalil za izkazano mu zaupanje, ki velja naši stvari. Shod naj se vrši lepo mirno. Obrat se je do občinstva, naj sledi pazljivo in mirno prigradenim govornikom. Za zapisničarje sta bila imenovana urednik Kavčič in odvetniški kandidat Faničger.

Nastopil je prvi govornik odvetnik dr. Dinko Puc. Zborovalci so ga burno pozdravili. Dr. Puc je govoril temperameno in slikal naš boj za slovenske ljudske šole v Gorici. Italijani so si edini v tem, da brez Slovencev Gorice ni, ali tudi v sovrastvu do nas so si edini. Po polovici naših nasprotnikov teče slovenska kri, ali ko neha dotok italijanstva s slovenskimi otroki, bo konec italijanstva in na goriškem gradu bo zaplapolala slovenska trobojica. Našli so nas 10.000, v resnici nas je nad 12.000 in naših otrok poldrug tisoč; ti ne morejo hoditi v tisto šolo v Podturem, ampak mi hočemo slovenske ljudske mestne šole v sredini mesta, pa ne le ene, ampak več šol. Če je vlada čutila dolžnost pritisniti na magistrat, da je dal šolo, naj pritisne tudi nanaj, da nam da šole na primeren mestu. Če so res Italijani „gente civile“, potem naj nam dajo oglednice kulture, ljudske šole; ako pa ostajajo pri svojem nekulturnem stališču in ako celo dopuščajo Nemcem, da hodijo sem demonstrirati, potem naj vlada naredi konec neznošnim razmeram, razpusti občinski svet in pošlje na magistrat komisarja. (Govoru je sledilo burno pritrdjevanje in plaskanje.)

Kot drugi govornik nastopil sourednik „Gorice“ Lukežič, rekoč, da današnja manifestacija kaže, da smo tu in zahtevamo svojih šol. Vidimo lepe zgradbe za italijanske šole v mestu, za Slovence je pa dobra kosarna Podturnom. Za vojake ni bila dobra, za naše nedolžne otročiče pa. Ogrrevati se moramo za ljudske šole in jih doseči, če ne z lepo pa z grdo. Apeliral je na starše, naj volišo vsi svoje otroke v slovenske šole. (Živahno plaskanje.)

Kot tretji govornik je nastopil urednik „Novega Časa“ Fran Kremžar, ki je v lepem govoru med drugim omenjal, da glede šolstva vladajo na Koroškem turške razmere, ali take turške razmere so tudi v Gorici. Goriški magistrat dela z nami kot z beračem, ki ga mečejo v kot. Ali mi nismo berači, mi plačujemo davke in z našimi žulji si zidajmo šole Italijani. Omenjal je razmere na tržaškem magistratu, da se je končno le našel pravičen uradnik, ki je nastopil proti temu magistratu, princ Hohenlohe (živihi klci: Živio!). Omenjal je nemško slavnost in kako je goriški magistrat uklonil svoj tinitk pod nemško peto iz sovrastva do Slovencev. Govornik je polagal na srca našim rojakom narodno-obrambno delo.

Dobro gospodarstvo, moralno življenje, varčnost, pridnost in treznost so predpogoji naši bodočnosti. Komčal je z vzklikom: Bog z nami in sreča junaška! (Burno odobravanje!)

Predsednik dr. Podgornik je omenjal, da dejstva govore in po dejstvih delujmo. Imeti moramo pa tudi pred očmi: da sloga jači, nesloga tlači. Treba je vedno skupnega enodušnega nastopanja.

Oglasil se je nato k besedi vseučiliški docent dr. Bogumi Vošnjak, omenjaje, da je bil pred desetimi leti na Goriškem shod za slovenske šole, ki so ga bili sklicali visokošolci. Naši protesti so ostali brez uspeha. Ali dobili smo slovensko gimnazijo. Preznačilno je to za naše razmere: Za gimnazijo smo zrel, za ljudske šole pa ne. Omenjal je nekaj statistike o srednjem šolstvu. V Primorju imamo 2 nemški gimnaziji in 3 nemške realke, to za 27.000 ljudi, na 5000 ljudi ena srednja šola. Jugoslovani pa imajo 439.000; in na te pridete 2 državni srednji šoli: nova slovenska gimnazija v Gorici in hrvaška v Pazlu. Omenjal je, da nam Italijani pri nas odrekajo ljudske šole, v Italiji pa ponujajo jugoslovansko slovensko vseučilišče. Proti koncu je poudarjal, da so se naše vse tri stranke v skupnem nastopu. (Viharno odobravanje in Živio-klci). Vsi v eni vrsti, potem moramo zmagati. (Burno pritrdjevanje.)

Nato je prečital odv. kand. Rihard Faničger od Narodnega odbora predlagano

resolucijo,

ki se glasi:

„Z ozirom na dejstva, da si morajo Slovenci v Gorici sami vzdrževati svoje ljudske šole, da se mestna uprava dosledno ne briga za slovenske potrebe na šolskem polju, da mestni uradi nočejo poznaniti jezika polovice mestnega prebivalstva in da mestna občina vso svojo moč, ki jo podeljuje avtonomija, vedno uporablja proti slovenskemu življu:

Slovenci, zbrani na javnem shodu dne 7. septembra 1913. v „Trgovskem domu“, protestirajo proti vsem krivicam, ki se gode Slovincem v Gorici od strani mestne uprave; poudarjajo slovesno, da bodo uporabljali vsa sredstva v njihovo odstranitev; konstatirajo, da se z ustanovitvijo mestne ljudske šole Podturnom, ki ne odgovarja ne po legi ne po stanju svojemu namenu, ni zadostilo odločbi deželnega šolskega sveta z dne 24. junija l. 1894., naučnega ministarstva z dne 25. oktobra l. 1894. in razsodbi upravnega sodišča z dne 26. junija l. 1895., s katerimi se je izreklo, da je mestna občina goriška dolžna dati goriškim Slovincem slovensko ljudsko šolo, še manj pa predpisom državnih in deželnih šolskih zakonov; zahtevajo vsled tega, da zgradi mestna uprava na primerljivih krajih v goriškem mestu zadostno število ljudskih šol za goriške Slovence, in pozivljajo visoko c. kr. vlado, da ona kot najvišja čuvarica zakona gleda na to, da dobe v okolišju goriške mestne občine stanujoči Slovenci vse v državnih temeljnih zakonih zajamčene pravice ter da se poslužijo v to tudi najstrožjih sredstev, če je treba razpusta občinskega sveta in imenovanja vladnega komisarja.“

K resoluciji se je sprejel še dodatek, predlagan po Alojziju Brajniku, glede slovensčine kot učnega jezika na tušnjajski realki in dodatke Perkotov, da mora biti na slovenskih ljudskih šolah v mestu tudi potrebniško oboje slovensko, kajti na šoli Podturnom je sluga Furlan.

Zborovalci so zapeli „Hej Slovani“ in se navdušeni razšli v zavesti, da se resolucija predloži na merodajno mesto in da mora prinesiti uspehe.

Demonstracije v Gorici.

Nemška slavnost.

Za nedeljo, 7. t. m. napovedana nemška slavnost „Fahnenenthüllungsfeier“ društva državnih železničarjev se je vršila sicer, pa presneto klaverno skončala. Priglasenih množic iz Koroške in Štajerske ni bilo, prišlo pa je nad 100 hajlovcev in hajlovc v Gorico. Do 10.30 dopoldne je bilo vse mirno; da je prišlo po tem času, pred shodom v Trgovskem domu, do demonstracij, to ima na vesti — policija.

C. kr. policija je naznanila odposlanecem Slov. političnega društva, da ne bo v nedeljo nobenega nemškega skupnega shoda na Telovadnem trgu. Ali glej! Po 10.30 prikorakajo Nemci skupno z zastavami, sicer zakritimi, proti mestnemu vrtu in Telovadnemu trgu, kjer je že svirala mestna godba. Kakor bi trenili, je bila dvorana Trgovskega doma prazna, vse je hitelo naproti izvijajočim Nemcem v nemških nošah. Ko so videli slovensko množico, so se ustrašili hrabri Nemci in begali na vse strani. Nastal je cel dirindaj in beg po mestnem vrtu, slovenske vrste pa so zapele „Lepo našo domovino“, „Hej Slovani“ in „Onam“ onamo. To so bili veličastni slovenski glasovi ob mestnem vrtu in v njem. Med Nemci je najbolj tekel sloviti renegat Dernovšek z društveno zastavo.

Hudega niso Slovenci storili nič, vendar je bilo izvršenih par aretacij. Če bi bila

policija držala besedo in bi ne bila dopustila korporativnega dohoda Nemcem, bi ne bilo ničesar; tako pa imajo sedaj razal naši prijatelji nekaj, kar bodo pretravali, kakor se zna take reči pretravati proti Slovincem.

Po shodu ob 12 je gruča Slovencev ob Trgovskem domu imela malo slovensko zastavico; to pa je revirnega inšpektorja Putriha tako razvnelo, da je ukazal redarjem, med katerimi so bili tudi nekateri iz Trsta, naj potegnajo sablje in lo po mirnih Slovincih. Zastavico so vzeli, pri mahanju z drogom pa se je pripetilo, da je redar udaril redarja po licu. Slovinci so šli potem skupno proti Solaki ulici in Travniku, kjer so se razšli. Poprej pa jih je policija več aretirala. Policija je bila tako ostra, da je prepovedala Slovincem celo — čuje in strmi! — usta odpirati!

Komisar dr. Casapiccola in inšpektor Putrih, za to bosta dajala še odgovor.

Popoldne se je vršila klaverna nemška slavnost in počasi so se, spremeljeni od redarjev, odpeljali ljubi nemški gostje na državni kolodvor. Vsi so soglašali v tem: da nič več v Gorico. Prav imajo. Heil!

O teh demonstracijah smo prejeli obširna dopis, ki smo ga zaradi pomanjkanja prostora morali prihraniti za jutrišnje število.

GORICA 8. (Uradno). „Gesangverein der Staatsbahndiensteten“ je priredil večeraj na Telovadnem trgu svojo slavnost razvitja zastave. Namero, da bi se na predvečer priredila bakljada in obhod, je slavnostni odbor z ozirom na stališče slovenskega časopisja opustil.

V dopoldanskih urah se je tudi vršil v „Trgovskem domu“ slovenski shod, na katerem se je protestiralo proti odporu občine proti ustanovitvi slovenskih ljudskih šol v Gorici. Množica, ki je bila navzoča na tem shodu, okrog 1000 oseb, se je po končanem dnevnem redu razgrnila na Verdijevo tekalnico in je kazala namen, da hoče s slovensko trobojico na čelu pred občinsko hišo. Zastava je bila takoj konfiscirana, pri čemer je bil neki redar z zastavnim drogom neznatno ranjen na licu.

Policija je nato množico porinila proti Travniku, kjer jo je razkropila. Na potu tja, kaj so posamezne gručice pele slovenske narodne pesmi. Revirni nadzornik je bil z ozirom na veliko število demonstrantov in da dá poudarka svojim odredbam, prisiljen, da je za trenutek dal potegniti sablje; uporabljale pa se niso.

Ko so ob istem času korakale nekatere gručice Nemcev proti Telovadnemu trgu, so bile izžvižgane. Tudi je hotel neki Slovenec pri tem nekemu Nemcu iztrgati zvito zastavo, ki jo je nosil, kar se mu pa ni posrečilo. Zastavonoša je bil pri tem na ušesu lahko ranjen. Drugih poškodb ni bilo.

Drugi del slavnostnega sporeda na Telovadnem trgu, obstoječega iz pevskih izvajanj, ki jim je sledila plesna zabava, in ki se je razvijal v času od 3 pop. do polnoči, je potekel brez posebnih dogodkov. Posamezne skupine znanjih udeležnikov slavnosti so medpotoma na kolodvor izžvižgali neki mladiči.

Varnostna straža je aretirala 12 oseb, vse zato, ker se niso pokorili njenim odredbam.

Domače vesti.

Še o shodu „patrije“ v rešet. Za drugi dan po tem zanimivem shodu ali boljše rečeno sestanku „a la indiana“, ki ga je sklicala uboga „patria v rešet“, sem hotel napisati o njem nekaj vrstic, a v nadi, da poda boljše pero kako slično iz tega shoda za zabavo, sem čakal in odlašal. Ker pa razum kratke novice v „Edinosti“ ni nič drugega prišlo v liste in ker mislim, da bi tudi marsikoga naših zanimalo, kako je bilo v tem rešet, naj tu podam nekaj, kar sem sam videl in slišal.

Da, to je bil v vsakem oziru res indijanski sestanek. Uboga kamora, ki se je trudila več dni zaporedoma in obupno sklicevala svoja oščeta pod svoje irendentistične peruti, je bila zopet enkrat bridko razočarana. In imela je dovolj vzroka. Na shod so prišli sami glavarji in neka „inteligencija“, ali mase, one mase, na katero je računala in s katero se baha kamora, ni bilo. Nočem potrditi tudi jaz neresne vesti, da na shodu ni bilo drugega kot 50 mlečnozobih mladičev, ne, prisotni so bili tudi odrasli možje, ali v jako pičlem številu. Vseh neodrešencev v rešet sem cenil okoli 300. Kaj pa se pravi to v primeri z našim manifestacijskim shodom v Narodnem domu, kjer je stala večstotoglavna truma ljudi vseh slojev, da manifestira za pravice domačinov. Nočem govoriti o govorih dr. Suvčiča, Gasserja Matosela in „triestina di elezione“, sladkega Hoeniga; bilo bi prenesljivo, ker je manjkalo govorancam res mnogo soli. Priznati pa moram, da so bili govorci, če že neslani, pa vendar jako dobro garbirani z raznimi najplakantnejšimi izbruhi 2000letne kulture — pravi „peveroni“. Da se je življalo in tulilo ob vsakem imenovanju avstrijske vlade in posebno tržaškega namestnika, da je prišlo po končanem shodu v dvorani „Fenice“ in po stopajkah do klincev: „viva l'Italia“, in „Abasso l'Austria“, me ni čisto nič presenetilo, ali da je ta druhal izbljuvala nalgunsnejše psovke na račun tržaškega na-

gestajka Hohenloheja kakor „bola“ („ra-
belj“) id., tega pač nisem pričakoval. Se
veda žid z „Goldonijevem trga“ o tem
prav lepo molči. Mesto da je raztrobetal
neresnično vest o slovenski demonstraciji
pred italijanskim konzulatom, naj bi bil po-
dal raje natančno poročilo o tem shodu
„patrije“, potem bi videli, kaj porečejo razni
Giuliani in drugi, ki se sedaj potegujejo za
uboge laške podanike. Da ni policijski ko-
misar na shodu napravil konca tistemu izzi-
vanju in psovanju, je popolnoma prav. Tako
je prišlo vsaj neovirano na dan, kaj in kako
misli ta slavna patrija in njeni prijatelji. Go-
spodje na Dunaju imajo sedaj lepo priliko,
da razmotrivajo o tem in uporabijo stvar o
pravega časa.

Med govorniki se je odlikoval po ire-
dentizmu najbolj že gorilomenjeni dr. Mato-
sel. Zaključil je svoj govor nekako tako-le:
„Am ci! Globoko nas je razžalila avstrijska
vlada, ali kaj zato! Svetovna zgodovina nas
uči, da so se ravno tisti narodi, ki so bili
preganjani in tlačeni, potem povzdignili vi-
soko nad svoje tlačitelje. Sprejmemo, kar
nam dajo, in hranimo to — per tempi mi-
gliori!“

Komentarja pri tem ni potreba. Pobožna
želja tega mladca je precej očitna.

Ko se je shod končal in sem iz te
druhal, med katero me je zaneala radoved-
nost in pa želja, da bi napisal o tem nekaj
vrstic, prišel zopet na svež zrak, sem bil
več ko vesel. Marsikateri onih razjarjenih
kričavcev bi bil udrihal po mojih plečih, če bi
bil vedel, da sedi poleg njega „farizej“, celo
ploska, pri tem pa kaže figo v žepu.

Po shodu je ušla „patrija“ iz strahu
pred slovenskimi demonstranti pod oboke
„Chiozza“, ali policija jo je izgnala tudi iz
tega rešča. V teku četrte ure nisi videl več
laških demonstrantov. Le kako poparjeno
pišče je še razmišljevalo žalostno blamažo
„trikolorne“ patrije.

Tolajžo se! Italijansko časopisje pri-
občuje vest, da se znači namestništveni od-
loki ne izvrše. Vest je prišla iz — Rima.
Prepričani smo, da je ta vest prav tako
resnična, kakor je bilo resnično poročilo tr-
žaškega italijanskega konzula o slovenskih
demonstracijah pred tržaškimi italijanskimi
konzulatom. So pač menda prišli v Italijo
do prepričanja, da hoče avstrijska vlada
enkrat imeti svojo voljo in se noče vdati
vsestranskemu pritisku in četudi ta pritisk
prihaja od najzvestejših zaveznikov. Sicer pa
tudi ne vemo, zakaj neki naj bi avstrijska
vlada ne storila, kar velevaljo državni za-
koni. Če pa je storilo tržaško namestništvo
v resnici napako, se vendar pokaže stvar,
ko bo rešen rekurs tržaške občine proti
namestništvu in odlokom. Saj imamo vendar
v Avstriji upravno sodišče, ki razsoja kot
najvišja instanca o kršitvah zakona. In če
upravno sodišče izreče svojo končno be-
sedno, da je tržaško namestništvo s svojimi
odloki kršilo obstoječe avstrijske zakone, no-
potem pa le v kraj s temi odloki.

Zdi se nam pa, da tržaškemu namest-
ništvu ne bo treba umikati svojih odlokov
tudi po razsodbi upravnega sodišča ne.
Zato pa ostane neizvršene teh odlokov pač
le pobožna želja „Piccolova“ in njegovih
pristašev v Avstriji in zunaj Avstrije in Ita-
lija se pač zadovolji in potolaži s tem, da
bo imela še vedno 4960 svojih državljanov
zaposlenih v tržaški občinski službi namesto
5000. Gospodje na tržaškem magistratu pa
že poskrbe, da bo v najkrajšem času šte-
vilo zopet polno, in „patria“ bo rešena
vseh bridkosti in težav.

Vpisovanje v CM šole v Trstu se
bo vršilo dne 11., 12. in 13. septembra t.
l. od 9 do 11 dopoldne pri Sv. Jakobu in
od 2 do 4 popoldne na Acquedotto. Starši
ali njih namestniki naj pripeljejo svoje za-
šolo godne otroke v šolsko pisarno ter naj
pokažejo te papirje:

1. rojstni list (ali izpisek iz rojstne ma-
tice anagrafičnega urada),
2. zdravniško izpričevalo o cepljenju
kožic,
3. zdravniško izpričevalo o zdrav-
ju oči.

Priporočamo staršem, da gotovo pri-
neso te listine s seboj, ker brez njih ni mo-
goče sprejeti otrok v šolo.

Vodstva C. M. šol v Trstu.

Opozorja se vsakdo na tisoče spri-
čeval in mnenj o Saxlehnerjevi naravni kisli
vodi „HUNYADI JANOS“, katero hvalijo
zdravniki kot najuspešnejše odvajalno sred-
stvo. Varovati se je pred ponaredbami, ki
niso niti od daleč enake bodisi glede okusa
ali glede učinka tej po vsem svetu sloveči
kisli vodi.

Tržaška mala kronika.

Trst, 8. septembra.

Listnica je izginila. Fran Vlahovič,
trgovca z vrečami, stanujoč v ul. Madonna
del mare št. 12, je razžalil snoči ob 6 po-
licijskemu komisarijatu v ul. del Bachi, da
mu je pred eno uro na dirkališču na Mon-
tebellu in sicer na tribuni B izginila listnica,
v kateri je imel 380 K. Ali jo je izgubil, ali
mu jo je kdo izmeknil, ni mogel povedati.
Policija je uvedla preiskavo.

Zbogom ura! Sluga Edvard Pegan,
stanujoč v ul. del Rivo št. 9, je ovadil poli-
cijo, da je pred dvema mesecema izročil neki
natakarici, po imenu Giovannina, srebrno

uro, da bi mu jo shranila. Ko pa je srečal
pred dvema dnevi Giovannino, mu je
povedala, da je ura — fikt! Za to prijazno
Giovannino se sedaj zelo zanima policija.

Za vino ju je osleparil. Vinski trgo-
vec Ivan Pakošć v Reki je ovadil tržaš-
ko policijo, da je poslal 54letnemu Ivanu Vra-
njčanu, rodom iz Starega grada v Istri, v
v Trstu pa stanujočemu v ul. Chiozza, št. 80,
pred dvema mesecema dva sode vina, vred-
na nad 600 K, da pa od tedaj ni bilo o Vran-
jčanu niti duha niti sluha več. Vranjčana pa
je ovadila tudi reška tvečka Matelanc, da
jo je na enak način osleparil za 300 K. Poli-
cija zasleduje sedaj zvitega tička.

Dobro postreči sta si mislila voznika
21letni Evgen Luster, stan. v ul. Industria št.
5 in Nikola Malari, star 27 let, stan. v ul.
Pomizianino št. 4. Ker pa je ob sedanjih dragih
dobrih obedi in dobri večerji precej draga,
sta si hotela pomagati na cenejši način. Na-
pravila sta izlet proti Mirjam in ponoči, ko
sta se vračala, sta pri Ciannacarovih baraki
pri Sv. Roku odvezala kozo, a prej sta si
pa pri neki Alojziji Galatterjevi tam pri Mi-
ljihi „izposodila“ pet kokoši. Obed in ve-
čerja bi potemtakem ne bila preslaba, ko bi
ne bilo teh vražjih finančnih stražnikov, ki
so ju ustavili, ko sta hotela mimo žveljske
stražnice, in ju povprašali, kje sta kupila
tak dober obed in tako dobro večerjo. Ker
niti kozo ni hotela potrditi, da sta jo kupila,
ne pa ukradla, se bosta zaenkrat pač mo-
rala zadovoljiti s ričetom v ul. Tigor name-
sto s pečeno putko. Na evsko pojedino je
bil povabljen tudi neki Nikola Cossuta, ki
ima je pomagal krastl.

Društvene vesti.

Dramatično društvo. Vsi gg. igralci
in igralke ter člani zbora naj pridejo nocoj
v torek zvečer točno ob osmih in pol v
gledališko dvorano. Intendant.

Odbor „Dramatičnega društva“ ima
svojo sejo v sredo zvečer ob osmih in pol
v „Slovanski Čitalnici“.

Kmetijsko društvo za Trst in oko-
lico naznanja gg. odbornikom, da ima dne
11. t. m. v četrtek ob 4 popoldne v svojih
prostorih odborovo sejo.

Nar. delavska organizacija.

Podpisana se zahvaljujem skupini usluž-
bencev c. kr. glavnih skladišč za popolno
podporo mojemu pokojnemu soprogu toliko
v boleznih kakor tudi ob smrti.

Ana Uršič.

Vesti iz Goriške.

Na c. kr. moškem učiteljskišču v Go-
rici bo vpisovanje za vstop v pripravi-
ljalnico v ponedeljek, dne 15. t. m.
od 9 do 12 dopoldne. Isti dan se prično
ter izvrše v torek in sredo, dne 16. in 17.
t. m., pismeni in ustni sprejemni, ponavljalni
ter naknadni izpiti.

V četrtek, dne 18. t. m., bo otvoritvena
služba božja, v petek, dne 19. t. m., pa se
prične redni pouk.

Vse drugo na črni deski v zavodu.

Jubilejna slavnost briske CM podruž-
nice v Biljani v praznino 25letnice njenega
obstanka izpadla je silajno v vsakem oziru.
Bilo je po celih Brdih veliko zanimanje za
to izredno slavnost — a moralni uspeh je
presegel vse pričakovanje. Že na predvečer
se je Biljana praznično odela. Spuščali so
se umetelni ognji, topčki so pokali, vse je
bilo po konci... V nedeljo, na dan slavnosti,
se je pa Biljana popolnoma zavila v na-
rodne barve! Z vseh hiš so visele sloven-
ske trobojnice — naš simbol — da, na
mnogih tudi po dve in po tri. Popoldne ob
dveh se je vršil občni zbor v navzočnosti
odposlanca CM družbe, g. Ante Bega. Po-
ročili tajnika g. Izidorja Kožlana in blagaj-
nika g. Viljema Stilloja sta bili sprejeti z
odbovnanjem. Blagajnik V. Stilloj je spo-
lil s poročilom slavnostnega govora, ki so
mu navzoči burno pritrjevali — zaak, da
pri Brzici vzpodbujajoča beseda dokaj za-
lega. V predsedstvo so bili izvoljeni: prvo-
mestnikom g. Ivan Kristančič, pos. in trg.
Višjejevik, tajnikom g. Viljem Stilloj, bla-
gajnikom g. Izidor Kožlan; odborniki: gg.
Milan Vrežec, učitelj Skrljevo, Josip Erzetič,
učitelj Kožbana, Alojzij Domenič pos. Ga-
brje, Henrik Perin, velep. Medana, Rajko
Gradnik nadučitelj Kozana, Leopold Mužič,
velep. Šmartno, Rudolf Reja, uč. Kojako.
Odbor, ki mnogo obeta!

Po občnem zboru se je takoj začelo
zbirati občinstvo na lepo okrašenem vese-
ličnem prostoru. Obširni prostor je bil na-
bit poln rodoljubnega občinstva. Častno je
bila zastopana tudi Gorica. Obrnila pa so
posebno cela Brda pozornost na to jubi-
lejno slavnost. Nastopili so pevski zbori iz
Biljane, Hruševlje, Kozane in Gorice. Pohvale
vredni so vsi zbori; umevno pa je, da so
Goričani pokazali dovršenost v petju. Sami
pa so tudi lahko spoznali, kako dobro je
prišlo na deželo med ljudstvo. Ob nedeljnih
in prazničnih, mesto da posedajo po zadnjih
prostorih v mestu — ven na deželo v svež
zrak, med svoje ljudi navduševati jih za
blagor naroda, vlivati jim zopet in zopet
energije za nadaljnjo delo!

Narodna dekleta so kaj pridno sodelo-
vala pri prodajanju cvetja in dr. Vsa čast
jim! Le škoda, da se brsko ženstvo le

POHIŠTVO **SOLIDNO : in : ELEGANTNO**
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MARGANTON - 7882

Mnenje gospoda dra. V. Löfflerja na Dunaju.

Gosp. J. SERRAVALLO *Trst.*

Čast mi je odgovoriti na vaše vprašanje, da sem dosegel najboljše
vspehe z vašim ŽELEZNATIM KINA - VINOM SERRAVALLO pri
slabokrvnosti, anoreziji in pri posledicah malarije.

DUNAJ, dne 6. septembra 1912.

Dr. V. Löffler.

L. TERZON zaloga olja jesiha in mila. Trst, ul. Sette Fontane 12.
Najfineje namizno olje, priporočljivo za one, ki trpe na
želodcu. - Steklenica pol litra kron 1.60.

Odlikovana to- **ADRIJA** Sv. Ivan
varna sodavice pri Trstu,
Via S. Cilino št. 541 (edina slovanska in izven kartela) Tel. 566.
se priporoča najtopleje slovanskim gostilničarjem, kavarnarjem
in drugim odjemalcem sodavičarskih izdelkov v mestu in okolici.

LETOVIŠČE Bohinjska Bistrica Bohinjsko Jezero

v Triglavskem pogorju,
na progi drž. železnice Jese-
nice—Trst, 3 ure oddaljen od Trsta;
alpska klima, izborna voda, stanova-
nja v gostilnah, vilah in priv. hišah.
Ugodne železniške zveze za izlete,
gorске ture. Zmerne cene. Infor-
macije in prospekti brezplačno.
Prometno društvo v Boh. Bistrici.

Zaloga izdelanih oblek

Velika izbira vsakovrstnih oblek za gospode
in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti.
Specijaliteta v veznji. — Izbira volnenega blaga.
NA OBROKE! in proti takojšnjemu
plačilu. Cene zmerne.

Adolf Kostoris

Trst, ulica S. Giovanni št. 16, I. nad.
zraven „Buffet Autom.“ — Telefon 251, Rim. II.
Pozor! Skladišče se nahaja v I. nad.!!

:: NADOMESTILO :: KAVA KAVA

„PERL“

naravno pečeni čisti bob s finim
okusom in jako izdaten v upo-
rabi Kron 1.96 kilogram.

Pošilke pošiljke 5 kilogramov po pov-
zetju franko v vsej Avstro—Ogrski.

The Caffee Sur Export

Trst I/233.

Kupujte Nar. kolek!

Avtoriziran elektrotehniški mehanik
Vittorio Ban Trst, ulica S. Anastasio 22.
TELEFON ŠTEV. 21-84

PREVZEMAJO SE INSTALACIJE
električnih luči, motorjev, električnih zvoncev, telefonov in strelododov.

Bogata zaloga svetilk in mreže najboljših znamk.
Oskrbovanje električne razsvetljave in zvoncev, dvigal, telefonov. Poseben
oddelek za popravila v precizijski mehaniki.

ODVETNIŠKA PISARNA DRA FERDINANDA ČERNETA

se je preselila

v ulico Caserma štv. 13, I. nadstr.

malo briga pri delu za narod! Slavnostni govor! Govoril je g. Ante Beg. Bil je to pravi apostolski govor, govorjen narodu. Mnogoštevilno občinstvo mu je pritrdjevalo, a na koncu je dalo duška svojim čutom z burnim ploskanjem in življeno klic. Posebno pri besedah: „Oče odpusti jim, če ravno vedo, kaj delajo!“ je izval buren aplavz. In res. Vi naši krvni nasprotniki! Ali še niste izpredvideli, koliko dobrega nam daje CM družba? Da, vemo, da so nekateri tudi hoteli delati proti tej slavnosti — a to so še pravočasno uvideli, da se z ognjem nigrati! Navdušili smo se in v boj gremo za svetlaj našega naroda! Nad vse giralje priporočam pa je bil, ko so nastopili z različnimi točkami učenci in učenke krminske CM šole. Posebno živa slika. Vsi učenci, zbrani na odru. Na levi strani prvonošnik krminske CM podružnice, g. Anton Erzetič, na desni strani bivši učitelj v Krmini g. Janko Garvas, na sredini med določeno potovalni učitelj CM družbe, g. Ante Beg. Slednji je z rosnim očesom nagovoril pri tej priliki občinstvo, kaščo na sad naših šol... Marsikatero oko si videl rosnino in zagrmelo je od navdušenja. Do srca gignemo se je občinstvo kar trlo, da bi še in še enkrat videlo to našo dečo, tako ljubko in ponižno, tako vedrih lic in polno radosti...

Med raznimi točkami je sviral orkester iz Biljane pod vodstvom g. Ignacija Kožina lepe narodne komade. Posebno mi je ugaljal venček narodnih pesmi. Pač, Biljana napreduje! Dober pevski zbor, mnogo obetajoč orkester, razna društva!

Po sporedu se je razvila jako animirana zabava. Pevci so se združili in zepeli skupaj „Morje Adrijsko“, „Lepa naša domovina“ in razne druge pesmi.

Kako lepa je slovenska pesem! Tako se je dovršilo to velepomembno slavlje. Brda ne vidijo tako z lepa sličnih prireditelj. Pokazalo pa se je, da so Brda ona deželica, kjer sovrážna moč ne prestopa meja. Veselilo nas je posebno, da so se udeležili tudi trezno misleči pristaši naprotih struji! Vsa čast jim! Naj nam bo naša deca zmira pred očmi in delajmo složno za nje rešitev!

Vesti iz Istre.

Iz Cerovlja. Pisali smo že večkrat po časopisu, kako smo srečni s tukajšnjim javnim uslužbenci, obenem pa smo tudi prosili njihove predstojnike, da bi uredili stvari, kakor bi bilo treba; toda zaman so vse naše pritožbe in vse naše prošnje.

Vsakomur, ki so znane pritožbe, priobčene v „Edinosti“ proti nekaterim osebam na tukajšnji železniški postaji, se bo zdelo čudno, da se ti ljudje še vedno nahajajo na svojih mestih in da slavná uprava c. kr. dr. železnice take stvari meče v koš brez najmanjših vidnih posledic za dotičnike.

Kakor pa je na železniški postaji, prav tako je tudi na orožniški, kjer so ljudje, ki ne znajo našega jezika. Je pa tudi tako, da se pri naših ljudeh laže dlaka v jazu, dočim pa se drugje, pri naših sovrážnikih, ne vidi niti bruno. Dokaz za to so dogodki ob otvoritvi naše čitalnice, ko je plapolalo pri nas nekaj hrvatskih trobojnic, kar se dogaja pri nas samo v najsvetlejših dneh. Če ti naši narodni prazniki vznemirjajo naše narodne sovrážnike, nam ni mar, dokler nas oni puščajo v miru. Nikakor pa ne dopuščamo, da bi nas izživljali italijanski podaniki z italijansko trobojnico. Bili naj bi veseli, da si morejo služiti svoj kruh med nami, ne pa da bi nas še izživljali.

Da bi se izognili morebitnim spopadom vsled tega izživljanja, smo opozorili na to nekega orožnika naše postaje, seveda v nemškem jeziku, ker hrvatski ne zna. Orožnik pa je nato malomarno odgovoril: „Das hab' ich schon gehört“ („slišal sem že to“), in nič drugega ni niti rekel niti storil, kakor bi vse to me bilo njemu prav čisto nič mar. V Cerovlju se torej smejo popolnoma svobodno izživljati z italijanskimi trobojnicami, kakor da bi bilo Cerovlje neke tam doli sredi Italije, ne pa v avstrijski Istri. Nam se pač zdi, da bi tudi v takih slučajih moralo orožništvo tako redno vršiti svojo službo, kakor jo vrši, kadar gre za nas. Ne zahtevamo od slavne politične oblasti, da bi za nas ne veljali državni zakoni, temveč zahtevamo le, da naj veljajo tudi za druge tako, kakor veljajo za nas.

Poleg tega pa kar najodločneje zahtevamo od slavne politične oblasti, da nam pošilja take orožnike, s katerimi se bo mogel spopadati vsak naš človek, ne pa samo oni, ki zna več jezikov. Saj nam menda ni treba poudarjati, kake situacije ima ljudstvo in tudi orožništvo, če ne razumeta drug drugega, in lahko si je misliti, da je natančno vršenje službe v takih razmerah nemogoče. Pričakujemo, da slavná politična oblast v tem pogledu nemudoma stori svojo dolžnost!

Književnost in umetnost.

„Praktična slovnica njemačkok jezika za porabo samoučim in hrvatskima školama“. Sestavi Anton Knežević. Vezana knjiga K 220. — Ta slovnica je res zelo praktično urejena in vsebuje šest delov: slovniki del, praktične primere za prevajanja iz hrvatišine v nemščino, nemške čitalne vaje, nemško-

hrvatski besednjak, navadne izraze in pogovore, nemški spisovnik. Hrvatoma, ki se žele učiti nemščine, knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri tvrdki A. Hartleben na Dunaju.

BRZOJAVNE VESTI.

Cesar na Dunaju.

DUNAJ 8. (Kor.) Cesar se je najboljšega zdravlja danes popoldne ob 5 povrnil iz Ischla na Dunaj, kjer ga je sprejela brezštevila množica z največjim navdušenjem. Cesar se je odpeljal v schöbrunnski dvorec, kjer so mu mestni župan, mestni zastop ter razna društva in korporacije pripravile navdušen sprejem.

Kraljevi komisar baron Skerlec.

ZAGREB 8. (Kor.) Baron Skerlec je ozdravel in je zapustil danes bolnišnico.

Bolgarsko-turška kriza.

CARIGRAD 8. (Kor.) V poučenih turških krogih se zatrjuje, da se bodo vključ v časopisju objavljenim izjavam bolgarskih delegatov zaključila pogajanja v smislu, ki odgovarja turškim zahtevam. Pred prihodom delegatov je Načevič tokom poluoficielnih predpogajanj privolil v to, da ostane Turčiji levi breg Marice in pa osamlje, ki sadostuje za obrambo Drinopolja. Mejná črta se prične na neki točki južno od Drinopolja in bo segala do Inale ob Črnem morju. Delegati se bodo pogajali na podlagi teh poluoficielnih dogovorov.

Proti izročitvi kaze Bolgarom.

CARIGRAD 8. (Kor.) V Carevem se je vršil velik shod, ki je sklenil protest proti morebitni zopetni izročitvi kaze Bolgarom. Sklep so brzojavno sporočili turški vladi.

Križarka „Hamidije“.

CARIGRAD 8. (Kor.) Križarka „Hamidije“ je prispela semkaj in je bila navdušeno sprejeta.

Kole na Romunskem.

BUKAREŠT 8. (Kor.) Po uradnih poročilih je v času od 1. avgusta do 6. sept. obolelo na koleri 1206 oseb; 529 jih je umrlo, 124 pa ozdravelo.

Nemški cesarski manevri.

FREIBURG v Šleziji, 8. (Kor.) Šef avstrijskega generalnega štaba Conrad pl. Hötendorf in šef italijanskega generalnega štaba Pollio sta prišla semkaj ter si popoldne ogledala bojišča pri Hohenfriedbergu in Leuthnu.

Grozoještva učitelja Wagnerja.

MUEHLHAUSEN a. d. ENZ 8. (Kor.) Ob velikani ki udeležbi občinstva so danes pokopali 9 žrtev grozoještva učitelja Wagnerja. Župnik je ob grobu prečital kraljevo brzojavko, v kateri izraža kralj prizadežim svoje najprisrčnejše in najiskrenejše sožalje.

Nemiri na Japonskem.

TOKIO 8. (Kor.) Vzlic policijski prepo-vedl se je vršilo v parku Shiba veliko zborovanje, na katerem so se govorili govori, ki so se bavili z dogodki v Nankingu. Bila je sprejeta resolucija, ki pozivlja vlado, naj mobilizira Nacionalistični krog se mnenja, da je umor Abeja prvo zaamenje nezadovoljnost ljudstva. Pogreb Abejev sebo vrši dne 10. t. m. s častmi, ki gredo državniku.

LONDON 8. (Kor.) „Daily Mail“ po-

roča iz Tokia: Vlada naznauja, da se bavi s sestavljanjem pogojev, ki se nalože Kitajski zaradi umora Japocev v Nankingu.

Spopadi ob mehiškani meji.

EL PASO 8. (Kor.) Poročnica Acosta pri mehiških zvezah četah sta zadajo moč pri luazu umorila dva ameriške carinska nadzornika, ko je prišel, čez most in kazala streljati na uradnike. Tisoč Mehičancev je skušalo udreti čez most, da bi maščevali Acostovo smrt, toda ameriške konjice jih je potisnila nazaj. Nadaljših spopadov ni bilo.

Priporoč se slavnemu občinstvu trgovina jestvin Vekoslav Plesničarja ulica Giulia šte. 29. Postrežba točna in solidna.

Mali oglasi

Ugodna prilika! Trgovina jestvin v glavni ulici z letnim prometom okrog 45.000 kron se proda. Potrebni kapital K 7000. Ponudbe poštni predal 103 Stadion. (1971)

Pri udovi se odda postelja. — Škorklja-Coroneo-Romagna št. 668. 1962

Ekonom bivši oskrbnik, sedaj zasebni uradnik, 38 let star, zdrav, močan in baje čeden mož, išče znanstva z gospodinjico ali vdovo (otrok mogoč) s premoženjem. Ponudbe „Podjete“ št. 1944 na Edinost. 1944

Poslovoditeljica za mlekarstvo tu v mestu, večšo knjigovodstva, slovenščine in laščine v govoru in pisavi ter nemščine vsaj v govoru se išče za takojšnji ali čimkorašnji nastop. Pojanila se daje v bliži šte. 21 v ulici Torre bianca, I. nadstropje. 1899

Sprejme se takoj sposobnega mizarja za delo mrtvaških kralj. — Novo Pogrebno Podjetje, Trst, Corso št. 47.

PARNA pralnica, čistilnica na suho ALBIN BOEGAN barvarnica ulica Farneto šte. 9, Trst.

Ženske, moške in otroške obleke, toalete, uniforme, prevleka pohištva, preproge, kožuho-vina, perje, rokavice itd. itd. se barvajo in čistijo na suh način najtanjše in naj-skrbneje po najnižjih cenah v centrali ul. Farneto šte. 9 in tržaških podružnicah ulica dell' Istria št. 12 in ulica Belvedere št. 49 ter v podružnici v Gorici, ulica del Teatro št. 14.

Sode belega in črnega vina proda Nicolò Davin v svoji kleti v Kopru in v Izoli pri javni tehnič. 1957

Preselitev trgovine!

Naznanjam slavnemu občinstvu in cenjenim odjemalcem v mestu in in deželi, da sem preselil svojo trgovino jestvin iz ulice Petronio v ulico Media št. 8 in se priporočam uljudno za nadaljni obisk. — Z odličnim spoštovanjem J. POČKAJ.

IVAN PARENZAN: mesnica.

Dnevno sveže meso, dovoz z železnice. Razpošiljanje na dom po konkurenčnih cenah. — Priporoč se za obilen obisk. Rojan, S. Marcora 1.

Gostilna „pri Deteljici“

v Trstu, ulica Belvedere 7. Podpisana naznanjam s tem uljudno, da sem prevzela imenovano gostilno, ter se tem potom prav toplo priporočam cenj. gostom. Točila bodem sama pristna vipavska in istrska vina, kakor tudi izborni kraški teran po najzmernejih cenah; na razpolago so vedno dobra in sveža mrzla in gorka jedila. Posebno se priporočam cenj. gg. uradnikom za abonement na hrano. Z odličnim spoštovanjem ANGELA KJUDER, lastnica.

„Obrtniško društvo“ pri Sv. Ani tik tramvajske proge

priporoč slavnemu občinstvu svojo znano GOSTILNO kjer se toči izvrstno belo in črno vino ter :: DREHERJEVO PIVO. Izvrstna domača kuhinja. Priporoč se za obilen obisk VODSTVO

Predajalnica ur in dragecenoš G. Bucher (ex drug Dragotina Vekjeta) Trst (nasproti prejšnje prodaj. D. Vekjet) Corso št. 36. Bogati izbor zlatarstva, srebrnarstva, dragecenoš in šepah ur. Kupijo in menja stare zlate in tudi zlahka s novimi predmeti. — Sigurnost naročbe in popravila vsakevrstne urarstva, zlatarstva, kakor tudi šepne ure. BELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

Nova pekarna in sladčičarna v Trstu

A. JERIČ - Trst ul. Commerciale 328 (Pendice di Scorcola) Priporoč cenj. občinstvu svojo novo pekarno in sladčičarno. Dobi se večkrat na dan svež kruh in sladčice. Prepečenci in konfektura. — Likerji in raznovrstno vino v steklenicah.

Sternit škrljeto

TOVARNA LJUDOVIT HAT/HEK VOČLARBURK LONJN AVSTRUKO DUNAJ IX

ZAHTEVATI VZORCE IN PROSPENTE!

Glavno zastopstvo in zaloga V. JANACH in drug. — TRST, Piazza Poste št. 4.

Najboljši in najpopolnejši glasovirji in pianini

se vkupijo najceneje proti takojšnjem uplačilu ali na najmanjše mesečne obroke (tudi za provinčije) samo naravnost od tvorničarja :: HENRIKA BREMITZ :: c. kr. dvornem založniku v Trstu, ulica Tor S. Pietro 2 (Belvedere) Svetovna razstava v Parizu 1900 najvišje odlikovanje Avstro-Ogrske za glasovirje. — Katalogi in kondice. gratis in franko. —

Nova zaloga šip, posodja in kuhinjskih potrebščin

Trst, Istrska cesta (Via dell'Istria) šte. 67. Namešča osebno stekla in brezplačno. Velika izbor za gostilne in krčme. Cene zmerne.

Prvaslovenska mirodilnica

Alojz Saletelj ulica Carraderi 18, v bližini gostilne MBO. Zaloga barv, čopičev, mrežic za plin, predmetov iz gumijs, sveč, mila, parfumov, mineralnih vod itd.

Velika zaloga v Trstu

Najcenejše ograje iz žične mreže, pohištvo železno in iz medi dobavlja, kakor je dokazano, tvrdka VALENTIN BERGMAN GRADEC Podružnica Trst ul. Nuova št. 27. Tel. 19-79. Cenik št. 1 zastoj.

ANTON BARUCCA

MIZARSKI MOJSTER Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2. Specialist za popraviljanje roulet na oknih. Na željo se menjajo pasovi in zmeti. mabil za popolno dele in se ne boji konkurence.

Predmeti za planince

Kuhalne priprave iz aluminija, planinske steklenice, noži in vilice, planinske palice, paljave za led, železa, sušni obroči, nahrbtniki. Vsakovrstne obleke: Sweater, planinske hlače, gamaše, čepice iz čiste volne, rokavice. Staklenice Helios, več dni gorke in mrzle po 4 krone komad. Modni predmeti za gospode, uravoj, ovratnice, zapestnice in nogovice. Za žlane športnih in planinskih društev POSEBNE CENE. Sportna trgovina Strukež ulica S. Antonio 12 (nasproti Kred. poslojia)